

MME IKỌ NDURI-UTỌN
Mme Hebrew 3:7-19; 4:1-13.
QYQHQ UKPEP-ÑKPQ 434

Eke Ikpo Owo

IKỌ IBUOT: “Koro ikọ Abasi enyene uwem, onyuñ ananam ñkpọ, onyuñ ọsop akan kpukpru ofut iso iba, okim abahare ukpọn ye spirit, ye ikek ye ndia; onyuñ enyene ukeme ndiduñore ekikere ye uduak esit owo” (Mme Hebrew 4:12).

Nsuk-Uyo Israel

Nnyin imofioök ibaña ediwak nsuk-uyo Nditọ Israel ke ini nduyo mmọ. Akpa nsuk-uyo mmọ ekedie ke mben Ididuot Inyañ ke adaña emi mmọ ekedohde Moses ete, “Ndi koro udi mikoduhe ke Egypt esin afo ada nnyin edi ke wilderness, man nnyin ikpaña?” (Exodus 14:11). Mmọ eketiñ emi eno Moses, edi Abasi ama okop. Edi Abasi ama ada mmọ ebe Ididuot Inyañ ke ọkpọsọn ubok.

Emi ekedie kiet ke otu ñwɔrɔ-nda ñkpọ ke Israel eke andiwet ñwed emi, andiwet Psalm, ye mme anditiñ ntìñ-nnim ikọ ekesede nte kiet ke otu mme ikpo uwɔrɔ-ufin ke ñwed mbuk mmọ. Edi ke adañaemi mmọ mikefreke kaña ikpọ utibe-ñkpọ emi Abasi akanamde ke ndida mmọ mbe Ididuot Inyañ ke nsat-isqñ nduk ke akpa-utatan, mmọ ema esuk uyo ebaña udia.

Kpa ke ini oro, Abasi ama anam utibe-ñkpọ efen ke ndidqñ manna oto ke Heaven edi, emi ekedepde nte edim kpukpru usen ke ofuri isua aba. Ukpeme emi Abasi ekekpmeme mmọ ke ndinq manna emi iketreke, tutu mmọ ebe Jordan, ekeduk ke Isoñ Eñwɔqñ, kpa ebiet emi mmọ ekekemedi ndinyene udia. Ntre, emi ekedie mme ikpọ utibe-ñkpọ iba emi Abasi akanamde, ukperedem oro ekedie utibe-ñkpọ emi akadade itie kpukpru usen nditi mmọ ofuri ini mbaña ukpeme emi Abasi ekpemedi mmọ ye utibe usuñ emi Enye adade ọbok mmọ.

Ke oro ekebede, ikebighike mmọ ema esim akpa-utatan; ebiet emi mmọ mikenyeneke mmqñ, mmọ ñko ema etqñ ntak esuk uyo, ndien Abasi ama qn̄ uñwam esqk mmọ, onyuñ ọdoh Moses ete etiñ ikọ qn̄ itiat, ndien mmqñ ama ɔwɔrɔ. Ndien mmọ edi ke Obot Sinai; ke adañaemi Moses okosuk odude do ke enyqñ obot ke usen aba, mmọ ema edoh, “Daha ke enyqñ nam abasi kiet nq̄ nnyin, eke edibemde nnyin iso aka: koro ama edi Moses, owo emi akadade nnyin ke isqñ Egypt, ọdok edi, nnyin ifiokke se itibede ye enye”(Exodus 32:1).

“Edi ediwak owo ke otu mmọ ikenemke Abasi esit; koro Enye asuan mme okpo mmọ ọduqñ ke desert.

“Mme ñkpọ emi edi uwut-ñkpọ eno nnyin . . .” (1 Ñwed Corinth 10:5, 6).

Nnyin imenyene ata uwut-ñkpọ emi mme andiwet Obufa Ediom edade eto mme ñkpọ-ntibe emi ekebede ye se mbon Abasi ekekutde unen ndinam ye se mmọ mikekemeke ndinam nte mme item, mme uwut-ñkpọ ye ikọ nduri-utqñ emi enyenede fi ye ami mfin.

Mfiak-edem

“Ekpeme mbak ndusuk idiqk esit unana mbuqidem edidu owo mbufo kiet ke idem, ke eriwɔñore ñkpὸn Abasi uwem:” (Mme Hebrew 3:12).

Ikọ emi “eriwɔñore” ñkpὸn Abasi edi ikọ emi nnyin inyenede ito “akpatre idiqk itie mfiak-edem” ndinyuñ “nduq ñkpὸn mbuqidem.” Oro ɔwɔrɔ, ndifiak edem ñkpὸn Abasi ke usuñ nte edikabare esit miduhe, emeghe ke esit inyuñ ikemeke ndikpuhore aba. Ke owo ɔsuhqrede osim utq idaha emi, enye eyenyene mbukpo ekikere. Ikọ Abasi anam ifiok ete ke edi mmem-mmem ñkpọ qn̄ owo emi ama ọkobø uñwana onyuñ qfiok akpanikø emi odude ke ikọ abasi, ndisim utq idaha oro.

Imenyene ikọ emi iyomde ndikot, emi owo kiet emi akabakde Abasi ke eyo Wesley eketiñde abaña ñkpọ emi.

“Mme ikə emi (tənqode ke ufañ ñwed itiaba tutu osim akpatre ibuot ñwed oro) enehere ewut ukem-ukem nte ofuri ñwed emi owutde ete, ke owo emi ama ekenyene qyohə mfən Abasi, ekeme ndifiak edem onyuñ atak ke nsinsi. Ke esiode utə ekikere emi efep, mme ikə emi ye mmə efen eke etiede ntre, emi ewakde ekan mbahare iba ke itie ita ke edisana Ñwed Abasi ikpenyenene iwuk ikponyuñ iwɔrɔke baba ñkpə ndomokiet. Nso utə idiqə mfaña ke mme owo eda emum nsu-nsu ukpep-ñkpə ekama man eda eñwana ye krukpru se idude ke ikə Abasi. Mme angel ema eduq, Adam ama əduq, Solomon ama əduq ye ekese mmə emi ekedide mme andinim ke akpanikə ema eduqñ; ke krukpru emi, nte nnyin ifiɔkde, ndomokiet ikötöñke ntak aba idaha ke enyɔñ. Edi ndien, ke etetiñ enə nnyin ete ke nnyin ikemeke ndiduɔk mme mfən erinyaña nnyin. Satan akada ukpep-ñkpə emi ekpəp akpa ete ye eka nnyin, mmə ema enim enye ke akpanikə, enam idiqə, enyuñ eduq, ndien eda nsobo enə ofuri ereribot.”

Ñwed efen itiñke otim añwaña nte ñwed Mme Hebrew ndiwut ete ke nsinsi erinyaña iduhe inq owo eke afiakde edem.

Nduɔk-odudu

Wɔñqre idahaemi ka ke ufañ 11:

“Mma ññwɔñqo ke iyaresit nte, Mmə ididukke ke nduɔk-odudu Mi.”

Ikə emi “nduɔk-odudu” etiñ abaña Canaan. Ikowutke ite ke mmə editie ifu ke mmə ema ekesim Canaan. Akana eñwana mme ekɔñ enyuñ ekan, edi ke utit mme ekɔñ, mmə eyedu ke emem ye edidiñ isqñ Canaan. Mmə ema enyene mme iñwañ vine emi mmə mikötøhə ye iñwañ olive emi mmə mikakpaha utom ke esit. Mme obio emi mmə mikobøpke ekenyene ndidi eke mmə. Oro ekedi utə nduɔk-odudu emi Abasi ɔkɔñwɔñqode qnɔ mmə ke isqñ Canaan.

Nduɔk-odudu eke ereribot odu emi edide mbiet nduɔk-odudu eke Heaven emi Abasi onimde qnɔ nditø Esie. Oro edi ibuot ikə emi andiwet adade ekpəp ke ebiet emi. Ami nnimke ke akpanikə nte ke nduɔk-odudu nnyin ke heaven edidi ifu-ifu nduɔk-odudu ikpuhore ye utə nduɔk-odudu oro Ndito Israel ekenyenede ke isqñ Canaan. Ami mmonim ke akpanikə nte, do ke Ediye Obio oro Abasi qñwɔñqode qnɔ iköt Esie, nnyin iyanam utom ke esit. Utə utom eke edidide, nnyin ifiɔkke. Edi ñkpə kiet odu, nnyin iyenyene ikpohidem: eyekpuhore mme mbiara ikpohidem emi esin ke mbiet ikpohidem ubɔñ Qbɔñ ye Andinyaña nnyin. Ikpohidem emi nnyin inyenede idahaemi ikemeke ndibuana ke ntañ-ndɔk me ke idara obio oro. Nnyin iyedara ke mme edidiñ oro kpa nte akanade eda Israel eduk ke Isqñ eñwɔñqo man enye ɔkɔbø mme edidiñ oro.

Mme edididøñ oro ebe adaña nte owo ekemedede ndikere. Paul etiñ qnɔ nnyin ete, “Se enyin mikekwe, utqñ mikonyuñ ikopke, Se minyuñ idukke owo ke esit ndikere, ñkpə ekededi eke Abasi ekebeñede onim qnɔ mmə emi emade Enye” (1 Ñwed Corinth 2:9).

John ke Isuo Patmos, ama okut mmə, edi ikə baba kiet ikoduhe ndida ntiñ otim añwaña man ekeme ndiduk owo ke esit, ke abaña mme utə edidiñ eke ekponde ntre.

Nditaba

Ndito Israel emi eketakde, ekekokoi esio idem mmə efep ke mme edidiñ emi. Ekedi mmem-mmem ñkpə qnɔ mmə ndibe nduk, edi ke ini mmə ema ekedøk ekesim adaña isqñ oro, enyuñ esobode ye mme mfiña ye ñkpə ubiqñqo emi ekedade ke iso mmə, ekpri mbuqtidem oro mmə ekenyenede okpu; mmə ikenyuñ ikemeke aba ndikut akwa Jehovah ye ubɔñ Esie emi atatde qnɔ mmə. Krukpru se mmə ekekemedede ndikut ekedi nnyan-mkpɔsqñ owo ye ñkoñ-ñkoñ ibibene obio emi ekedide mme ñkpə ubiqñqo enə mmə ndibe nduk ke isqñ oro.

Mmə ema efre ebaña mme utibe-ñkpə emi Abasi akanamde, ndien se ikotibede ekedi ndinam mmə efiak ekeyo ke akai-iköt ke isua 38. Jehovah ɔkɔñwɔñqo ete ke mmə ididukke ke esit. Mme okpo mmə ndikqdøñqo ke akai-iköt ikedighe ubierikpe emi Abasi akaduakde-duak ndinq mmə, edi ekedi se mmə ekemekde ke idem mmə.

“Koro nnyin imakabare idi mme abuana ñkpə ye Christ, edieke nnyin isqñqode imum mbuqtidem eke ikenyenede ke eritqño tutu osim akpatre” (Mme Hebrew 3:14).

Tim se mme ñkpø emi enyenede ndinam mbemiso ebe eduk. Idighe kpukpru owo emi etqñode mbuba esisim utit. Ata akpan ñkpø edi afo ndikure mbuba oro, ndien kpukpru owo eyefiøk ete ke afo ama qñqñ ñdifehe.

Ikø oro “mbuqtidem” ɔwɔrø itiat-ukot-uføk. Ntak iduhe ndinyene ndik mbaña Itiat-ukot-uføk emi ndiduø ; koro Itiat-ukot-uføk oro qsoñøde ada. “Koro baba owo kiet ikemeke ndinim itiat-ukot-uføk efen mbe se ema ekenim, emi edide Jesus Christ” (1 Nwed Corinth 3:11). Ebøp nnyin edori ke Itiat-ukot-uføk oro, oto mbuqiøk emi nnyin inyenede ito Enye. Itiat-ukot-uføk emi idibiarake idinyuñ imemke; edi qsoñ idem akan mme obot. Edi ndik odu ke owo ndifiønøre ñkpøñ Itiat-ukot-uføk nnyin. Ekese owo ke enam ntre.

“Ke adañemi edøhøde ete, Mfin ...”

Ikø oro “mfin” ɔwɔrø idahaemi. Ekenyene nditø Israel ke usen emi andiwet Psalm ekewetde; ekenyene mme Hebrew emi ekedide mme anditiene-Christ ke usen emi Paul ekewetde; ndien onyuñ enyene fi ye ami ke adañemi nnyin idude uwem. Qboñ okpokpono ikø emi “mfin” ke ofuri ñwed Esie. Edi ukem ñkpø emi ke Paul eketiñ abaña ke ini ɔkqdøhøde: “Sese, usen erinyaña mi.”

“Enye okonyuñ ɔñwøñø ɔnø mme anie ete, mmø ididukke ke nduøk-odudu Imø, ke mibøhøke mbon ntut-utøñ?” (Mme Hebrew 3:18).

Unana erinim ke akpanikø ekedi isin kpukpru afanikøñ emi okosimde nditø Israel ke akai-ikøt. Se inyuñ idade afanikøñ isøk ererimbot mfin edi oro. Unana erinim ke akpanikø ɔkqdøñø ke Iñwañ Eden ke adañemi Satan okobupde akpa ete nnyin ete, “Nte Abasi ɔkqdøhø?” ndien onuk mbume oro esin ke esit mmø; qñqñøde ke ini oro tutu osim mfin emi, mbume oro osuk akaka iso odu ke esit mmø emi mimanake obufa kaña. Kpukpru nnyin ikamana ye uduot akpa ete nnyin. Ndien do ke kpukpru idiøk ye ukwañ-ñkpø ye isuñ emi enyenede ererimbot emi eketøñ. Unana erinim ke akpanikø!

“Mmødo sia uñwøñø ediduk ke nduøk-odudu Esie ɔsuøde, eyak nnyin ifehe ndik, mbak owo mbufo ekededi editie nte ñkpø eke atabade nduøk-odudu oro” (Mme Hebrew 4:1).

Ikø emi “nditaba,” eda enye eto mbre emi mme Greek ekesibrede. Edieke owo mikemeke ndikan ke mbre oro, ekesidøhø ete ke enye ataba. Ebiet eke owo ekededi atabade, ekpekpri nte ekpekpri ebat ete enye idighe andikan. Andiwet okototim emek ndida ikø emi koro kpukpru se idude, edi ke owo oro ataba, ndusuk ayak ata esisit ndikan, ndien enye amataba.

Mme Ntak Editaba

“Koro ke akpanikø ema ekwørø gospel enø nnyin, kpa nte ekekwoørøde enø mmø; edi ikø eke mmø ekopde inamke mmø uføn, koro mikadianake ye mbuqtidem ke esit mmø emi ekopde” (Mme Hebrew 4:2).

Ikø oro “ndidian” eda enye eto usuñ nte udia esisañadeasuana ke idem owo. Kpa nte ediade udia esin ke ekpa, do enye abuaha ye se itode owo ke idem mbemiso ekeme ndinam uføn, ntre ke Ikø Abasi enyene nditim mbuaha mbemiso enye enyene uføn ɔnø ukpoñ. Emi eberere usuñ ɔnø nnyin ndikere ñkpø.

Imokut mi ndien, ñkpø emi anade enyene mbemiso edikop Ikø Abasi odoro owo udori. Se adañaukuhøre emi ekemedede ndidu ke otu mmø emi ekopde ukem Ikø emi!

Edi oruk owo inañ ke ekewut ke ñke asuan-mkpasip. Kpa ukem-ukem mkpasip ke ekesuan ke itie inañ emi, oro edi, kpukpru ekedi nti mkpasip; ndien Ikø ñko onyuñ edi eti. Edi nte ekekopde ɔkqdøk. Ye ndusuk owo udori ikoduhedu; ye ndusuk owo enye odoro esisit edi ke ekpri ini abiara. Edi ye ndusuk owo odoro esisit okpon akan, edi ekikere ye inemesit uwem emi, ebaba Ikø emi ewot. Edi eti isøñ ama odu emi okodorede udori, ndusuk oñwum edip ye duop, ndusuk ata, ndusuk oñwum ikikie.

Osuk akaka iso odu ntre ke kpukpru emana owo tutu emi. Ndusuk owo ke enyenyene udori eto enye, ndusuk owo inyeneke. Nso idi ukpuhøre? Ikotimke ibuaha, kpa nte ekedide ye Nditø Israel oro ke akai-ikøt. Mmø ekenyene unana eribuaha eke spirit. Ikø emi ekenøde ama enyene kpukpru nti ñkpø ke esit emi ekemedede ndinø nsøñ-idem. Ke nditim ntiñ, enye enyene mme ndia emi odude ke udia, emi

enamde idem eye, enyuñ enqede odudu ye mme ñkpø eken. Inanake baba ñkpø kiet ke esit. Ikø Abasi oføn ama.

Ikø Abasi odu emi ekemde ye idaha uwem kiet ekededi. Oro edi kiet ke otu mme uføn emi odude ke ndikpep Akani Ediomì: kpukpru ñkpø emi Nditø Israel ekesañade ebe ke esit, enyene utom eke ekemde ye kpukpru se itibede ke uwem anditiene-Christ. Edi akpanikø ete ke se ikotibede ke ndusuk idaha ke Akani Ediomì, akabaña ñkpø uwem emi; edi ye anditiene-Christ mfin, oyom ukem-ukem nsøñø-nda, ukem mbuqtidem, ukem edinim ke akpanikø, ukem uko, ukem uduak ndisim utit kpa nte ekedide ye nditø Israel ndida nduk isøñ Canaan, nnyuñ ññwana ñkan ofuri-ofuri.

Kpa ntø ñko, ekøñ ye isøñ odu nnyin ke iso, emi anade nte iñwana ikan mbemiso ida inyene. Man ikut unen, oyom inyene ukem nti ido oro ke uwem fo ye okim, nte ekeyomde ke uwem Nditø Israel oro. Oro edi ntak emi ikutde nte kpukpru se ikotibede ke uwem mmø asañade ekekem ye se idade itie ke uwem anditiene-Christ. Ikø Abasi qøn kpukpru mme uwut-ñkpø ye ewuhø, mbet ye mme item, ikø nsøñø-idem ye nda-usuñ emi anditiene-Christ oyomde.

Oføn nnyin ndinyene mbuqiøk efen ke ebøde eke mføre nnyin emi; nnyin inyene ndinyene mme ukeme efen emi ekande mme ukeme eke etode ke ifiqø nnyin, edieke iyomde ndikpep Ikø emi nte ekemede ndidoro nnyin udori. Ke ediwak idaha, mme owo ekpep Ikø Abasi nte osuhørede ekekem ye mbuqiøk mmø. Emi itimke idoro nnyin udori, oro edi, ukem-ukem nte edinam obukidem; edi Abasi enyene se ifønde ikan oro qøn nnyin. Abasi oyom nnyin inim edinam eke Spirit ikan eke ibuot nnyin. Enye oyom Ikø oro oduk esit akan idaha ifiqø nnyin. Abasi oyom nnyin inyene ukeme eke idade inam ñkpø man oto do, nnyin ikpekeme ndida kpukpru nti ido ye inyene emi odude ke Ikø nnyene man akabare edi mbak ukpøñ nnyin, enyuñ enam nnyin ikøri ke edisana mbuqtidem emi, man isim øyøhø idaha Christ.

Mbuqiøk Anditiene-Christ

Se edade edian man ekeme ndibuaha edi mbuqtidem. Elikere obukidem ye esit eke mimanake obufa ikemeke ndibø mme ñkpø Abasi, koro edi spirit ekpep owo. Nnyin imenyene obufa ukeme emi enqede nnyin ke ndo-ndo oro nnyin imanade obufa, Spirit odu-uwem Abasi emi esinde ke esit nnyin ada mbuqtidem edi. Enye itoho nnyin ke idem, enye edi enø Abasi; ntø enye oto ke enyøñ. Se inyenede ndinam edi ndikabare ntiene mme item emi Abasi qønøde nnyuñ nnam mmø. Ndien se isuhøde Abasi eyenam. Enye eyekut ete imønø ukeme.

Anditiene-Christ enyene ifiqø emi ediande enø enye nte ekpedøhøde ete øyøhø itiokiet. Imekeme ndifiøk mme ñkpø ererimbot oto ke nda-mmama ifiqø nnyin, ke edikut, edikop, editabi, ediñwune ye editotuk; edi ke etiñde ebaña mme ñkpø Abasi, nnyin iyekut ite ke mme ifiqø ition emi nnyin inyenede ikemke. Mmø idiñwamke. Edi akpanikø nte ke nnyin ida enyin ikø Abasi; edi ke idak mme ikø emi ewetde ke mme ikpa-ñwed emi, ñkpø mmødo emi anade nnyin imum ikama. Ndien ke ntak emi, eyeyom øyøhø ifiqø itiokiet emi Abasi qønøde nnyin.

Edi utibe-ñkpø ndikut nte Enye onukde nnyin esin man ifiqø, inyuñ inyime Ikø, man akabare edi okpø ye obuk nnyin. Oro edi se Jesus eketiñde abaña ke ini ødøhøde: “Ke akpanikø ke ndøhø mbufo, Edieke mbufo midiaha obukidem Eyen owo, minyuñ iñwøñke iyip Esie, mbufo inyeneke uwem ke esit mbufo” (John 6:53). Ke ekpri ini ama ekebe, Enye anam otim añwaña ke ndidøhø: “obukidem inøñø owo baba udori kiet, mme ikø oro ñketiñde nnø mbufo edi spirit enyuñ edi uwem.”

Akpanikø akayarade idem ke ini Akani Ediomì ebe ke eyen-erøñ emi ekewotde. Nditø Israel ekenyene ndita ofuri erøñ emi; manasuana oduk ndido idem mmø, onyuñ akabare edi obuk ye økpø mmø. Eyen-erøñ oro edi Ikø Abasi. Kpa ke ukem usuñ oro ke akabare edi økpø ye obuk nnyin. Udomo mbuqtidem nnyin ndien enyene ndiwut idaha udori emi Ikø Abasi odorode nnyin.

Ñwørø-nda ñkpø efen edi emi: “Ntre ke mbuqtidem oto ke erikop, erikop onyuñ oto ke ikø Christ” (Ñwed Mbon Rome 10:17). Kpa nte ñkpø emi añwamde udia ndisuana nduk ndido idem otode udia emi ediade, kpa ntø ke Ikø Abasi emi nnyin ibøde akabarede edi mbuqtidem ke esit nnyin, emi añwamde nnyin ndibø Ikø emi nda. Mbiba esaña qø kiet enam utom. Adaña nte nnyin ibøbø Ikø Abasi, kpa ntø ke mbuqtidem nnyin økpøri; nte mbuqtidem nnyin okpokpon, ntre ke nnyin inyene ukeme ndibø Ikø nnyuñ nda Enye nsin ke uwem nnyin.

Ñka-iso Nduok-odudu

“Koro nnyin emi ima inim ke akpanikò ibe iduk ke nduok-odudu oro: kpa nduok-odudu eke Enye etiñde abaña ke ini Enye odatahode ete, Mma ññwøñø ke iyaresit Mi, Nte, mmø ididukke ke nduok-odudu Mi, okposuk edi nte Enye ama akanam utom Esie ama toto ke eritøñø ereribot” (Mme Hebrew 4:3).

Ke esede, eyekut ete ke ikò oro “duk” edi ikò emi abañade idahaemi. Nnyin itøñø ndibe nduk ke nduok-odudu nnyin ke ndo-ndo oro ikabarede esit; emem oro nnyin inyenede edi ñtøñø editabi se idide udeme eke idinyenede ke Heaven. Nnyin inyuñ ikaka iso iduk ke nduok-odudu oro, edi idifiòkke oyohø-oyohø tutu osim usen emi Qboñ edidide nditañ iköt Esie nnyoñ.

Se ibañade erinyaña edi utom emi akadeka iso òkori, okpon, onyuñ atara tutu nnyin ibe iduk ke mføn-mma emi Abasi ke Idemesie akaduakde ndinø nnyin.

“Koro Enye odatahø ke ebiet kiet abaña oyohø usen itiaba ntem ete, Ndien ke oyohø usen itiaba Abasi ɔkoduok odudu ke kpukpru utom Esie” (Mme Hebrew 4:4).

Idahaemi enye ke afiak aka mbiet akpa nduok-odudu emi, kpa nduok-odudu oro Abasi ekenyenede ke ini Enye okurede utom eribot. Kpukpru mme sabbath emi nditø Israel ekenyenede ke ido ukpono Abasi mmø, ɔkøkøñø ke mbiet oro. Mmø ema enyene mme sabbath ke urua ke urua; enyuñ enyene Sabbath mme Urúa emi ke ukperedem ekekotde, Pentecost. Mmø ema enyene sabbath eke ɔfiøñ emi mmø ekesinimde ke kpukpru ɔfiøñ itiaba, emi ekekotde Usorø mme Ataya. Ema enyuñ enyene sabbath eke mme isua: Kpukpru oyohø isua itiaba ekedi isua nduok-odudu emi akanade nte isøñ ana ikpikpu, owo itøhø ñkpø, onyuñ ana ekpuhøre ñwed isøñ, emi mme ifin emi emade ndiwørø ke idak mme ete-ufòk mmø ekemade ndinam ntre. Ndien sabbath eke kpukpru isua itiaba ama odu, emi kpukpru oyohø isua aba ye duop ekedide isua Jubilee. Kpukpru mme edinam sabbath emi, ekenim etiene akpa mbiet emi ekenøde ke Genesis ke ini Abasi akanamde ereribot; ntak oro anam nnyin inim ke akpanikò ite ke Sabbath eke tøsin isua eyedu.

Etie nte Abasi anam utom ke udomo tøsin isua kiet, emi etiñde ke Ñwed Abasi, ete ke etie nte usen kiet. Nnyin idu idahaemi ke utit oyohø tøsin usen itiokiet, ñkpø nte tøsin isua itiokiet. Emi edi ntak kiet emi anamde nnyin inim ke akpanikò ite ke nnyin imenehere ikpere akwa Tøsin-Isua ukara emi oyomde ndisøp nda itie ke isøñ.

“Mmodo nduok-odudu sabbath ɔsuø ɔnø iköt Abasi.”

Edi akpanikò nte ke ikò emi “nduok-odudu” enyene akwa ukpuhøre ye nduok-odudu emi enye etiñde abaña ke kpukpru mme ebiet eken. Nduok-odudu emi enye etiñde abaña ke Canaan edi utø enye emi owo ekemedé ndida ke enye ama okokure ɔkpøsøñ utom esie. Edi ikò emi ɔwørø sabbath. Mi enye etiñ abaña akpa sabbath, kpa sabbath emi Abasi okonimde ke eritøñø. Mi ñko, enye etiñ abaña nduok-odudu sabbath koro emi ɔfønde akan, onyuñ okoñde, onyuñ okponde akan utø nduok-odudu oro mmø ekenyenede ke ini mmø ema ekeduk Canaan. Emi edi nsinsi nduok-odudu; nduok-odudu oro enyene nditø Abasi.

Nduok-odudu Obufa Obot

“Koro owo ama okoduk ke nduok-odudu Abasi, enye odop utom esie, kpa nte Abasi okodopde utom Esiemø” (Mme Hebrew 4:10).

Emi abaña kpukpru mme anditiene-Christ, koro owo emi odukde ke nduok-odudu ama etre kpukpru utom esie, nte Abasi akanamde ke eke Esie. Edi sia Jesus ama ɔkødøk ke Heaven ke ini utom Esie mi ke isøñ ama okokure, mmonim nte emi abaña Jesus, andisiak usuñ mbuøtidem nnyin ñko. Kpa nte Abasi ɔkoduokde odudu ke kpukpru utom Esie ke akani obot, kpa Akani Ediomì, kpa ntre ke Jesus ɔkoduok odudu ke kpukpru utom Esie ke obufa obot.

Paul ɔkødøhø ete, “Ntem edieke owo odude ke Christ, ema ebot enye obufa” (2 Ñwed Corinth 5:17), me, “obufa obot”, nte nnyin ikemedé ndikabare enye. Nnyin idu ke obufa obot, idighe ke akani. Emi edi usuñ efén emi ikemedé ndida Ini ibet ndomo ye Ini mføn; ndien Christ edi andibot obufa emana. Enye okoduk ke nduok-odudu Esie ke ini emi Enye ekesetde ɔwørø ke udi ke akpa usen urua.

Do ke nnyin inyene isqñ ndikpono Abasi ke akpa usen urua. Ke idak obufa eribot, emi afo ye ami idude ke esit idahaemi, Christ ke ama okokure kpukpru utom Esie, ama okure kpukpru se ekedønde Enye. Mme akpatre ikø Esie ke Krøs Calvary ekedi; “Okure.” Enye ama onyuñ oduk ke nduøk-odudu Esie ke Enye ama ekeset ke mkpa ɔwørø ke udi ke ɔyøhø usen ita ke akpa usen urua. Ke ntø nnyin imenyene ɔyøhø isqñ ndinim Usen Qboñ nte sabbath.

Ofut Abasi

“Koro ikø Abasi enyene uwem, onyuñ ananam ñkpø, onyuñ ɔsøp akan kpukpru ofut iso iba, okim abahare ukpoñ ye spirit, ye ikek ye ndia; onyuñ enyene ukeme ndiduñore ekikere ye uduak esit owo” (Mme Hebrew 4:12).

Afo emekeme ndien ndikut uføn emi odude ke owo nditim ñkop Ikø Abasi. Edieke nnyin inamde enye, enye eyenam utom ke esit nnyin.

“Baba ñkpø eke odibede Enye ke enyin inyuñ iduhe; edi kpukpru ñkpø ena iferi ye ata iñwañ-iñwañ ke enyin Abasi, emi nnyin isañade ñkpø ye Enye” (Mme Hebrew 4:13).

Ke nditim ntiñ, owo kiet kiet eyeda ke ikpe ke iso Esie usen kiet, ndien ñkpø ndomokiet ididibeke, owo idinyuñ ifukke; edina añwa-añwa. Edida Ikø emi enyenede uwem, onyuñ enyenede odudu, onyuñ ɔsøpde akan kpukpru ofut iso iba ekpe ebierie enø nnyin. Jesus ke Idemesie ɔkqdøhø ete:

“Ñkedighe ndibiere ikpe nnø ererimbot, edi ñkedi ndinyaña ererimbot . . . ikø eke ñketiñde, kpa ikø oro edibiere ikpe ɔnø enye ke akpatre usen” (John 12:47, 48).

Imekeme ndimek ndinyime ndikop Ikø oro idaha emi ndien eda enye ekpe nnyin man enye ñko ɔduñore nnyin, me, ndida ke akpatre usen, ndien eda enye ekpe nnyin ini oro. Oro edi ekikere emi enye osiode onim ke utit item emi.